

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETHL.3

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

NGWANAITSEELE 2009

MADUO: 100

NAKO: 2½ diura

Pampiri e, e na le ditsebe di le 6.

AFTERNOON SESSION

DITAELO

1. Pampiri e, e arogantswe ka dikarolo di le THARO e leng A, B le C.

KAROLO YA A: Tlhamo (50)

KAROLO YA B: Ditlhangwa tse dileele tsa tirisano gammogo le ditlhangwa tse di dirisang mekgwa e e farologaneng ya tlhaeletsano (30)

KAROLO YA C: Ditlhangwa tse dikhutshwane tsa tirisano/tshupetso/tshedimosetso/pono gammogo le ditlhangwa tse di dirisang mekgwa e e farologaneng ya tlhaeletsano. (20)
2. Baithuti ba tshwanetse go araba potso e le nngwe go tswa mo go KAROLO A, KAROLO B le KAROLO C.
3. Karolo NNGWE le NNGWE e simolole mo tsebeng e NTŠHWA, mme kwa bokhutlong jwa karolo moithuti a thalele.
4. Tlogela mola mo magareng ga dikarabo tsa gago.
5. Kwala sentle ka mokwalo o o buisegang.
6. Tlhokomela mopeleto le popego ya dipolelo.
7. Baithuti ba tlaa abelwa maduo a go dira lenaneo la thulaganyo le go baakanya tiro ya bona pele ba kwala.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400 – 450 ka NNGWE fela ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ke wa lebala go thala letlhomeso/lenaneopaakanyo pele o kwala.

- 1.1 Leba setshwantsho se se latelang, mme morago o tswelopele ka go kwala tlhamo ka ga sona.

[Isixhosa Sethu Esityebileyo, JN Mdekazi le ba bangwe]

[50]

KGOTSA

- 1.2 Se nkganang se nthola morwalo.

[50]

KGOTSA

- 1.3 Ditshwanelo tse di filweng bana mo pusong ya motlhakanelwa di ba sentse. Dumela kgotsa o ganetse setlhogo mme o neye le mabaka a a utlwalang.

[50]

KGOTSA

- 1.4 Diphetogo tse di tlisitsweng ke thekenoloji.

[50]

KGOTSA

1.5 Fa nka nna morutabana ...

[50]

KGOTSA

1.6 Leba setshwantsho se se fa tlase, mme o kwale tthamo ka ga sona.

[Polelo ke Lehumo, M Maja le ba bangwe]

[50]

KGOTSA

1.7 Moletlo wa letsatsi la bašwa wa 16 Seetebosigo 2009.

[50]

KGOTSA

1.8 Batsadi ba na le seabe mo matshelong a bana. Dumela kana ganetsa tthagiso e.

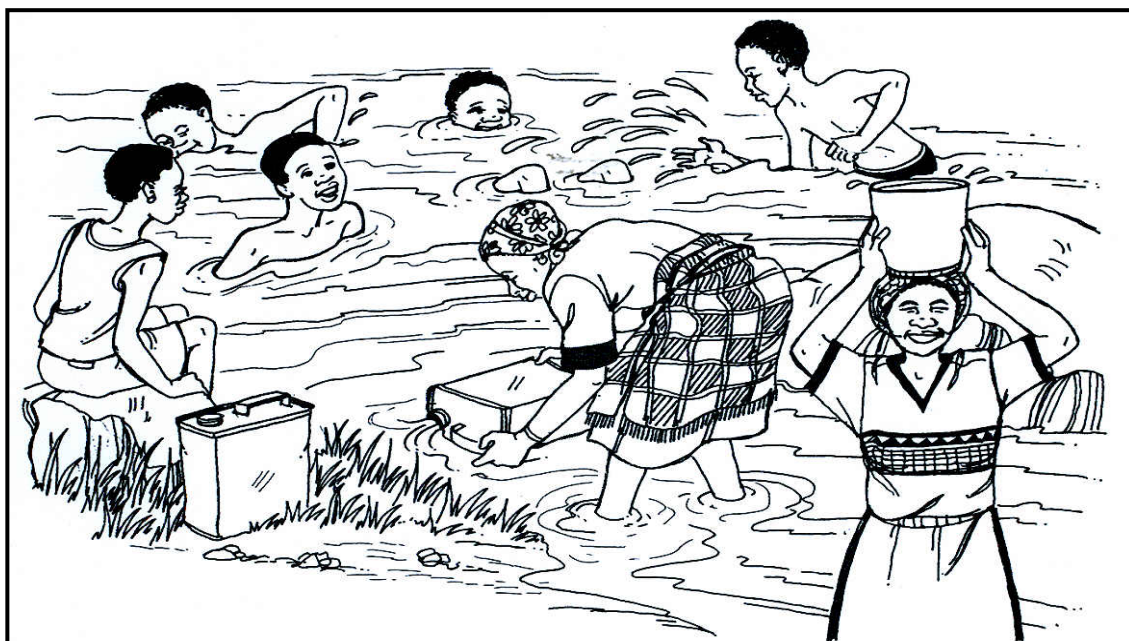
[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSE DILEELE TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180 – 200 (diteng fela).

- 2.1 Sekaseka setshwantsho se se latelang, mme morago o kwalele Ratoropo **lekwalo** la ngongorego ka ga se o se bonang se diragala mo setshwantshong.

[Isixhosa Sethu Esityebileyo, JN Mdekazi le ba bangwe]

[30]

KGOTSA

- 2.2 O ne o le moemedi wa bašwa ba tikologo ya gaeno kwa Lekgotleng la motse le le neng le tshwerwe mabapi le dikhuduego le dintwa tsa go tseela baagi megala ya letheke gammogo le go ba amoga madi. Kwalela Modulasetilo wa Mokgatlho wa bašwa **pegelo** mabapi le se.

[30]

KGOTSA

- 2.3 O batla go ithuta ka tsa Kgwebo mo ngwageng o o tlang wa 2010 kwa Yunibesithing nngwe. Maikaelelo a, ga a kitla a atlega gonne lo le dikobo di magetleng kwa gaeno. Banka ya ABSA e phasaladitse tiro e mo go yona baithuti ba tla katisiwang, mme morago ba romelwe kwa Yunibesithing ka ditshenyegelo tsa banka. Kwala **lokwaloikitsiso (maikao)** lwa gago, mme o ba romelele lona, o ikopele tiro eo.

[30]

KGOTSA

- 2.4 Mme mmaago o tlogetse lefatshe le le ka kwano mo kotsing ya sejanaga e a neng a amega mo go yona. Ka o le ngwana a le esi mo lapeng, o lopilwe ke balosika go thadisetsa setšhaba se se tla bong se tšile go le phimola dikeledi ka tse a di dirileng fa a santse a le mo botshelong jo bo ka kwano. Kwala **tsa botshelo jwa ga moswi** mmaago. [30]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITLHANGWA TSE DIKHUTSHWANE TSA TIRISANO

POTSO 3

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 100 – 120.

- 3.1 Mo malatsing a gompiano, malwetse a tseya sekgele jaaka e kete kgaisano ya lebelo. Itlhophela bolwetse bongwe jo bo rileng, mme o thale **phousetara** e mo go yona o tsibosang batho ka ga bona. [20]

KGOTSA

- 3.2 Jaaka moeteledipele wa baithuti, o rwele maikarabelo mo tsweletsong ya thuto ya bana boorantsho. Kwala **ditaello** tse o tshwanetseng go di latela letsatsi le letsatsi mo tsamaisong ya sekolo. [20]

KGOTSA

- 3.3 Kwala **bukatsatsi** e mo go yona o tihalosang kgang e e neng e tšhotlhwana mo malatsing a le supa fa lo ne lo tsenetse Khomferense ya boditšhabatšhaba ya tshotlo ya basadi le bana kwa toropong e e mo nageng ya gaeno. [20]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: 20

PALOGOTLHE: 100